

Geest der ware bekeering! dat de Heere dien, in onze harten, en in het midden van ons Land, nog eens genadiglijk wilde uitstorten! want anders staat het zekerlijk te verwachten, dat de Heere Zijne gunst en genade eens haastig van ons, en van ons Land zal wegnemen, en geven ons aan een aller rampzaligst eeuwig verderf over. Och! of wij allen oogen hadden, om het te zien! Hetgene er verder voor te stellen is, tot het groote werk onzer bekeering, wenschen wij, met de hulpe Gods te doen, in de namiddag ure. Laat ons nu den Heere kortelijk, om Zijnen genadigen zegen, over dit gesproken woord bidden! enz.

BIDDAGS-PREDIKATIE.

L U K. XIX: 41 en 42.

Vers 41. *En als Hij nabij de Stad kwam, en de Stad zag, weende Hij over haar.*

Vers 42. *Zeggende: Och! of gij ook bekendet, ook nog in dezen uwen dag, hetgene, tot uwen vrede dient! maar nu is het verborgen voor uwe oogen.*

Het is een spreekwoord, dat onder ons zeer bekend is, waardoor men zegt: *een blind mensch, is een arm mensch.* Zoo immer iets waarachtigs gesproken kan worden geliefden! is het dit. Onder alle lichamelijke plagen en bezoeken, weet ik niet, dat er een bedroefder en ellendiger is, dan de blindheid. Laat iemand nog zoo zeer aan het ligchaam bezocht worden, met allerhande ziekten, kwalen en ongemakken, *het licht is hem* nogtans altijd zoet, en *het is zijne oogen goed, de zonne te aanschouwen.* volgens Pred. XI: 7. Hij geniet, door het gezigt zijner oogen nogtans, in het midden zijner smarten, eene ongeloofelijke aangenamenheid en verkwikking. Maar is het, dat hem dit, door eenig ongelukkig toeval komt te begeven; dan wordt hij, naar het ligchaam, de ongelukkigste mensch van de wereld; dan wordt hij, in eene eeuwige donkerheid en duisternis, gelijk als gedompeld en begraven, en hij mist de alleraangenaamste verkwikking die er naar het ligchaam, op de wereld te vinden is. Het is daarom, dat God, de Heere, onder de lichamelijke kwalen, daar Hij het volk van Israël, om hunne goddeloosheid mede bedreigt te bezoeken, ook *de blindheid telt*, Deuter. XXVIII: 28 daar wij lezen: *de Heere zal u slaan met onzinnigheid en met blindheid, en met verbaasheid des harten.* Doch wel voornamelijk is de blind-

heid, eene zeer droevige bezoeking, wanneer die geheel ongeneeslijk is; als alle de werktuigen van het gezicht, ten eenemaal onbekwaam en bedorven zijn, en er geene de minste hoop overig is, dat zoo een blinde immer het aangename daglicht, wederom aanschouwen zal; dan mag zoo een, billijk van zich zelven verwachten, dat zijne woning altijd zal wezen in de duisternis, en in de akelige donkerheid; en dat hij zijnen leeftijd, hier op aarde zal doorbrengen, als eene levendige doode. Maar, hoe naar, hoe beklagelijk en droevig ook, deze blindheid van het ligchaam is, zoo is dezelve toch, in geen en deele te vergelijken, noch te waardeeren, bij de geestelijke blindheid van de ziel, waar mede een onbekeerd zondaar bevangen is. Deze is zoo veel droeviger en ongelukkiger, als de ziel waardiger, en grooter is, dan het nietige ligchaam. Op eene geestelijke wijze, geheel blind te zijn, naar de ziel; wel oogen te hebben, maar niet te kunnen zien, is de beklagelijkste en droevigste rampstaat van de geheele wereld, ofschoon die zelfs van den blinden zondaar, hier in den tijd, niet gevoeld, noch gezien wordt; want, die in het geestelijke, naar de ziel, blind is, is ook ten aller uitersten arm en ellendig, even als wij dat vinden van de laauwe Laödiceesche gemeente, Openb. III : 17, daar van dezelve getuigd wordt, dat zij niet slechts geestelijk, naar de ziel, *blind* waren; maar ook te gelijk *ellendig, jammerlijk, arm en naakt*, doch dit alles is, in zeker opzicht, nog gering en weinig te achten, als het niet voor altijd duurt; maar als er hoop is, dat God de Heere, met de algenoegzame oogen zelf, Zijns Heiligen Geestes, nog eens die jammerlijke blindheid der ziel, genadiglijk zal komen genezen en wegnemen. Maar dan is het een aller ellendigste en beklagelijkste staat, als deze geestelijke blindheid van de ziel, ten eenemaal ongeneeslijk is; wanneer God een zondaar, aan deze inwendige blindheid des harten, gelijk als aan een regtvaardig oordeel, geheel overgeeft, en hem zelve de oogen, als voor eeuwig toesluit; zoo dat zoocen, nooit ziende kan worden. O! dat is het verschrikkelijkste van alle Gods oordeelen, dat wel hier in dit leven, het minste gevoeld wordt; maar dat nogtans de allerzekerste weg is, tot het eeuwig verderf, van ziel en ligchaam; dan zijn alle middelen van genezing, om-

trent zoo een rampzaligen zondaar, geheel te vergeefs; dan kan nimmer, het minste straaltje, van Gods liefderijke en ziel-verkwikkende genade hem beschijnen; dan moet hij, in de aller rampzaligste duisternis der ziele blijven: hier tijdelijk, en namaals eeuwig. Te vergeefs wordt er dan, op zulke zondaars gewerkt; want de genade-deur is voor hun, eindeloos toegesloten; de weg, die naar het leven, en de eeuwige gelukzaligheid leidt, is dan geheel voor hun verborgen, en daar is voor hun, niet de minste hoop, van eenige verlossing; dewijl het, aan de zijde Gods, vastelijk besloten is, dat zij in Zijne zalige rust, nimmer zullen ingaan; maar dat zij, door hunne rampzalige blindheid, ten verderve zullen komen. Om uwen aandacht niet langer met dit ons algemeen voorgesprek op te houden, ziet en beschouwt de zaken zelve wat bijzonderlijker, in de woorden van onzen Tekst! Daar is de het, dat wij het levendigste voorbeeld vinden, van een zoo aller rampzaligst oordeel, van geestelijke blindheid des harten, in het boosaardige en hardnekkige Joodsche volk, dat door den Heere Jezus zoo lang, en zoo overvloedig, tot bekeering, en tot een regt gezigt, van hunne zondige wegen vermaand zijnde, en tot op dien dag toe, niet hebbende willen zien, nu eindelijk geheel van Hem, aan het oordeel der geestelijke blindheid wierd overgegeven, om nimmer den vrede en het leven na dezen te zien; maar eeuwig, in de rampzalige blindheid huns harten, verloren te gaan. Zoo wordt het ons door Lukas verhaald, *en als Hij nabij de stad kwam* enz. De Evāngelist Lukas heeft ons, in het vorige van dit Kapittel, een omstandig verhaal gedaan, van den plegtigen optogt van den Heere Jezus, naar Jeruzalem, om daar eene feestelijke intrede te doen, achtervolgens het gene daarvan oudtijds, door de Profeten was voorgezegd geworden. Hij verhaalt, dat de Heiland zich, door twee van Zijne discipelen, een veulen liet brengen, daar Hij opsteeg, en waarop Hij, in groote zegepraal reed naar Jeruzalem, wordende de wegen voor Hem, door de Joodsche schare, met hunne kleederen bespreid; en ontvangende Hij van alle kanten niet, dan blijde geluk- en zegen-wensen, van de menigte; die Hem omringde; en Hem, voor den grooten Koning der eere uitriep. In een zoo luisterrijken toestand scheen het,

dat de Heere Jezus, over de groote eerbied des volks voor Hem, zich had moeten verheugen; maar in plaats van dat, geschiedde het nu hier geheel anders; want niet zoo ras was Hij, onder de statelijke geluk- en zegenwensen des volks, den Olijfberg agereden, en nu digt bij de stad Jeruzalem gekomen, of ziet! de Heiland de stad aanziende, wierd met innerlijke bewegingen van droefheid, over haar aangedaan, zoo dat Hij zelfs; over haar weende, en deze merkwaardige taal sprak: *och! of gij ook bekendet* enz.

Wat den te verhandelen Tekst aanbelangt geliefden! daar moet gijlieden geene zoo breede verklaring van verwachten, als wij anders gewoon zijn, over de woorden des Geestes te geven. De tijds gelegenheid eischt thans een ander werk van ons. Alleen zullen wij maar trachten, den Tekst, in deszelfs hoofdzakelijken inhoud voor u open te leggen; om dan, op den voorafgelegden grondslag, onze verdere redevoering, die wij in den Naam des Heeren, tot u zullen spreken, te kunnen bouwen.

Twee stukken dan worden ons hier, tot onze korte beschouwing opgegeven. (1) Des Heeren Jezus weemoedig, en geheel liefde dragend gedrag, ontrent het Joodsche volk, en goddelooze stad Jeruzalem, met deszelfs verstokte inwoners, vers 41. (2) En dan het allerdroevigste en rampzaligste oordeel, dat Hij op de teederhartigste wijze over hun, met innerlijke beweging des gemoeds kwam uit te spreken, vers. 42.

Wat het eerste aanbelangt, dat beschrijft ons Lukas aldus: *en als Hij nabij de stad kwam* enz. De Heere Jezus kwam hier aanrijden op een veulen, komende van Bethphage, bij Bethaniën, volgens het vorige 29 vers, en zijnde omringd van eene groote schare of menigte volks, die niet slechts takken van boomen, maar ook hunne kleederen voor Hem, op den grond neder spreidden, en zonder ophouden uitriepen: *Hozanna! gezegend is Hij, die komt in den Naam des Heeren*, en meer andere lof- en zegenwensen. En zoo in dien toestand voortrijdende, trok nu de Heiland over den Olijfberg, die vlak voor de stad Jeruzalem gelegen was; en dien overgetrokken zijnde, bevond Hij zich weldra, digt bij de stad; en zich gesteld hebbende op eene plaats, daar Hij die luisterrijke stad, met derzelver prachtigen tem-

pel, heerlijke muren, paleizen en hooge torens, vlak voor zich had liggen, hield nu de Heiland, naar alle waarschijnlijkheid, één weinig stil, zonder verder voort te rijden; en daar nu zoo, in de tegenwoordigheid van alle Zijne discipelen, en van de gansche menigte des volks, die Hem met groot gejuich en gezang omringden, was dit het eerste dat Hij deed, dat Hij, volgens het verhaal van Lukas, *de stad zag*. De Heiland de heerlijke en schoone stad Jeruzalem, de koninginne van alle de steden van Juda, zoo niet van de geheele wereld, daar zoo vlak in Zijn gezigt, voor zich hebbende, zag die stad aan, en vestigde Zijne oogen op dezelve. Maar tot welk einde? — Niet, om zich over derzelver luisterrijke schoonheid, pracht en heerlijkheid te verwonderen, en die hemelhoog te verheffen; neen! met een zoodanig oog, beschouwde de Zaligmaker hier Jeruzalem niet. In het zien op die beroemde stad, had Hij niet zoo zeer derzelver schoone gebouwen en heerlijke paleizen in het oog, als wel derzelver inwoners, en alle degenen die door den Godsdienst aan die stad, en derzelver heiligdom verbonden waren. Dezer toestand stelde de Heiland zich hier nu op het levendigste voor oogen, en die beschouwende in deszelfs ware geschapenheid, zoo als die tegenwoordig was, en eerlang zijn zou, verwekte nu in Hem, de innigste en teederste beweging van droefheid en medelijden zoodanig, dat de Zaligmaker hier, in tegenwoordigheid van de gansche schare, die Hem geleidde, zich niet onthouden kon, van tranen te storten en te weenen, gelijk Lukas ons dat zoo verhaalt, schrijvende dat Jezus, als Hij nu nabij de stad gekomen was, en die aanzag, *weende*. Dat het weenen en storten van tranen, het eigenlijk teeken is, van inwendige droefheid en ongeneugte, die het gemoed ergens over gevoelt, is te bekend, om daar breeder over te spreken. Het is de menschelijke natuur eigen, dat zij zwaarlijk bedroefd zijnde, zich naar buiten ontlast in tranen en geweën. Doch dit weenen dat hier geschiedde, is iets geheel bijzonders en merkwaardigs; omdat het gedaan werd, van den grooten Zaligmaker, der uitverkoren wereld, den Heere Jezus. Dezen ontmoeten wij hier, over de stad Jeruzalem en derzelver inwoners, tranen stortende en weenende. Een

vorval, dat aan sommigen onder de ouden, zoo wonder vreemd en zeldzaam is voorgekomen, dat zij het, naar het getuigenis, van den grooten Kerk-Leeraar Epiphanius, hier in den Tekst hebben uitgeschrapt. Doch, dit was een zeer stout bestaan, dat in geenerlei wijze kan worden toegestemd. Het is opmerkelijk geliefden! dat wij in den ganschen bijbel, niet aangeteekend vinden, dat de Heere Jezus ooit gelagchen, of zeer vrolijk geweest is, zelfs niet, toen Hij zich op de plegtige bruiloft maaltijd bevond te Canaän in Galilea, daar het nogtans de regte tijd geweest was, zoo het eenigzins, in overeenkomst met de waardigheid van Zijn Persoon had kunnen geschieden. Maar dat Hij tranen gestort en geweend heeft, vinden wij in de Evangelische geschiedenissen meer dan eens aangeteekend. Sommigen meenen daarin te kunnen vinden, dat de Heiland wel, tot zeven bijzondere reizen zoude geweend hebben. Anderen tellen het maar op vier malen. Doch, als wij de Heilige Schrift naauwkeurig willen volgen, dan vinden wij maar drie gelegenheden, uitdrukkelijk gemeld, in welken de Zaligmaker in Zijn leven tranen gestort en geweend heeft. De eerste reize was, over het afsterven van Lazarus, volgens Joh. XI: 35; de tweede reize hier, over Jeruzalem; de derde hangende aan het hout des kruises, volgens hetgene ons de Apostel Paulus, daarvan aangeteekend heeft Hebr. V: 7. Wij gaan hier vele dingen voorbij aandachtigen! die wij in het gemeen, over dit weenen van den Zaligmaker, zouden kunnen aanmerken, en die, in eene andere gelegenheid als deze, hare naauwkeurige overweging wel zouden verdienen. Wij willen ons voor het tegenwoordige nu bijzonder alleen maar bepalen, tot dit weenen des Heilands in onzen Tekst. Volgens de kracht van het grondwoord, heeft de Heere Jezus hier, over Jeruzalem geweend, met het storten van tranen, en het vertoonen van andere teekenen van groote droefheid, die van de tegenwoordig zijnde menigte, die Hem geleidde, en vergezelde klaarlijk konden gezien en gehoord worden; en dat was des te bijzonderlijker, naar mate de uiterlijke gelegenheid der zaken, zulks minder van Hem scheen te vorderen; want Hij bevond zich hier, in het midden van eene juichende schare, of groote menigte volks, die Hem in volle zegepraal naar Jeruzalem geleidde,

en die de lucht van rondsomme, met het geroep van hozanna, hozanna, en ander vreugdegescal vervulde. Doch ziet eens! hoe weinig de Zaligmaker zich deze uiterlijke eere en wereldsche luister aantrekt! Midden in het grootste vreugdegescal, ziet men Hem hier geheel, als aan de droefheid overgegeven, en voor al het feesthoudende volk, openlijk weenen, zonder Zijne droefheid te kunnen inhouden. Maar waarover weende de Heiland hier nu zoo openlijk? Wat was de oorzaak van deze, Zijne smartelijke en bittere droefheid? Was dat over zich zelve, omdat Hij hier nu naar Jeruzalem, ofschoon in zoo luisterrijke zegepraal, gevoerd wierd, ten einde aldaar, binnen weinige dagen te lijden en te sterven, door de handen van Joden en Heidenen? Neen geliefden! deze was de oorzaak van 's Heilands droefheid niet; tot dit lijden was Hij wel getroost en gewillig, om dat voor Zijn uitverkoren volk te ondergaan; maar Zijne bittere droefheid, kwam Hem hier, van eenen geheel anderen kant. Volgens Lukas weende Hij dus over de stad Jeruzalem, die Hij hier nu voor zich beschouwde; want zoo schrijft hij: *als Hij de stad zag, weende Hij over haar*. Niet zoo zeer over de stad zelve, als wel over derzelve inwoners, en over het gansche Joodsche volk, dat met, en door die stad verbeeld werd. Deze beschouwde de Heere Jezus hier, in haren aller ongelukkigsten en rampzaligsten toestand, waarin die inwoners, te dezer tijd waren, en verder eerlang stonden te komen. Hij wist, onder wat een verschrikkelijk oordeel van onbekeerlijkheid, goddeloosheid en verharding zij lagen; hoe de maat hunner graven, haast geheel vervuld zou zijn; hoe zij Hem, die tot hunne zaligheid en verlossing, hier op de wereld gekomen was, zoo smadelijk hadden verworpen, en alle Zijne vermaningen, leeringen en wonderwerken, geheel hadden in den wind geslagen; ja, hoe zij nu, in korte dagen, Hem op de snoodste en wreedste wijze, daar te Jeruzalem, zouden ombrengen en doen kruisigen. Dit beschouwde de Heiland op dit oogenblik; dit kwam Hem, op het gezigt van de stad, allerlevendigst voor oogen; daarbenevens ging Zijne aanmerking hier mede, over het aller verschrikkelijkste en rampzaligste oordeel, dat nu in korten tijd, over Jeruzalems snoode inwoners, stad en tempel, ja, over het gansche volk komen zoude; hoe

maar een klein overblijfsel, naar de verkiezing der genade uitgezonderd, hetgene Hij nog, onder dat volk had, het overige gezamenlijk, naar de ziel voor eeuwig ongelukkig zou zijn; omdat zij Hem, het eenige middel der zaligheid verworpen hebbende, er nu geen ander middel voor hun, meer overig bleef, om behouden te kunnen worden. Ja, hoe in het tijdelijke, ook het allervreesselijkste oordeel over hen, vast besloten was; hoe die schoone stad Jeruzalem, met haren grooten tempel, en alle derzelver heerlijke paleizen en gebouwen, in korte jaren, door de Romeinen, geheel en al zoude verwoest worden, zoo dat de eene steen, niet zoude blijven op den anderen; hoe in die verwoesting, duizenden van Joden, van allerlei ouderdom en kunne, door het vuur, het zwaard, den honger, en andere vreeselijke ellenden, op het schrikkelijkste zouden omkomen; en hoe het overgeblevene volk dan, vele eeuwen lang, van God zou verstoten en verlaten worden, zoo dat zij hier op de wereld, als de rampzaligste ballingen, zouden omzwerven zonder God, zonder Christus, en zonder eenige hoop van zaligheid. Ziet! dit alles, en nog meer, dat wij zouden kunnen opnoemen, kwam hier nu aan den Heere Jezus, op het levendigste voor oogen, terwijl Hij hier, van zoo nabij, de stad aanzag en beschouwde; en dat maakte nu in Hem, eene zoo groote beweging en ontroering, dat Hij zich niet onthouden kon openlijk, voor de gansche menigte, die Hem omringde, tranen te storten, en den beklagelijken toestand, van de stad Jeruzalem, en dien van het gansche Joodsche volk, dat door die stad verbeeld wierd, bitterlijk te beweenen. En zoo bleek hier dan nu klaarlijk uit (1) dat de Heere Jezus, eene waarachtige menschelijke natuur bezat, die aan gelijke natuurlijke bewegingen, als alle andere mensen, onderhevig was; waarom Hij dan ook, van den Apostel Paulus, duidelijk genaamd wordt, *een Hoogepriester der geloovigen, die kan medelijden hebben, met hunne zwakheden, en die in alle dingen, gelijk als zij, is verzocht geweest, doch zonder zonde.* Heb. IV: 15. (2) Aan den anderen kant, bleek hier niet minder, de teedere liefde van den Heere Jezus, voor het menschelijk geslacht, en zelfs voor Zijne bitterste vijanden; want, wat kan er liefderijker teeken van Hem

geschieden, dan dat Hij hier, door een innig medelijden, over den rampzaligen staat des Joodschen volks, dermaten aangedaan wordt, dat Hem de brakke tranen daar over uit Zijne gezegende oogen vlieten, gelijk als beeken: zoo zeer ging Hem het oordeel en verderf, van dat volk ter harten! Iemand zal mogelijk denken: wel! indien de Heiland waarlijk zoodanig, over het ongeluk van Jeruzalem, en het Joodsche volk bewogen was, waarom Hij dit dan niet heeft voorgekomen, door aan hun Zijnen Geest der genade, en der bekeering te schenken? Maar zoo iemand moet weten dat, zelfs in den raad van den drie-eenigen God, reeds van eeuwigheid, anders besloten lag; en dat de Heere Jezus daarin, volkomenlijk heeft moeten en willen berusten; doch dat Hij nogtans als mensch, der Joden ongelukigen staat betreurd heeft, omdat het verderf uit hun was, en zij zich dit oordeel moedwillig hadden op den hals gehaald, en dat hun staat ook waarlijk, ten hoogsten te betreuren was, en alle medelijden verdiende; zoo dat het dan geenszins, tegen elkander strijdt, dat de Heere Jezus, als mensch, den rampzaligen staat eens zondaars beweent, en nogtans, voor zoo ver Hij God is, dien zondaar Zijne genade weigert; overmits Hij geenszins verplicht is, hem die genade te geven, en naar Zijne hoogste Goddelijke wijsheid en vrijmagtigheid, zulks ook niet belijft te doen, als vindende zich, in het verderf diens zondaars, meer verheerlijkt. Zoo dat, de Zaligmaker weent hier als mensch over Jeruzalem, en het geheele Joodsche volk, voorziende het rampzalig verderf, dat over hun komen zoude. Doch Hij voldeed zich niet, met slechts tranen te storten en te weenen; maar hoort! wat eene weemoedige, en hartbrekende taal, Hij dus nu ook verder al weenende, over Jeruzalem, en het Joodsche volk uitspreekt! het is: *och! of gij ook bekendet, ook nog in dezen uwen dag.* enz.

Niet zoo ras, had de groote Heiland en Zaligmaker, der uitverkoren wereld hier, op het gezicht van de stad Jeruzalem bitterlijk begonnen te weenen, of ziet! op dat Zijne discipelen, en de gansche schare, die Hem omringde, en al juichende vergezelde, van de ware beweegreden van deze Zijne groote en smartelijke droefheid, niet zouden onkundig zijn, zoo openbaarde

de Heiland die nu hier aan hun, wanneer Hij Zijne oogen, op de stad Jeruzalem houdende, haar al weenende dus aansprak: *och! of gij ook* enz.

Het geen de Heere Jezus hier van Jeruzalem, of liever, van het gansche Joodsche volk a'vordert, en hartelijk wenschte, dat nog heden, op dezen dag, bij hun mogt kunnen gevonden worden was, dat zij mogten *bekennen, wat tot hunnen vrede dient*. Door den *vrede* van Jeruzalem en het Joodsche volk, verstaat de Heiland hier in het gemeen niet anders, dan hun tijdelijk en eeuwig welzijn, of behoudenis; want het is zeer gemeen in de Heilige Schrift, dat allerhande heil, zegen en welvaart, van ziel en ligchaam, beide tijdelijk en eeuwig, onder het enkele en bloote woord van *vrede* wordt voorgesteld; gelijk als Psalm XXIX: 11, daar gezongen wordt: *de Heere zal Zijn volk zegenen, met vrede*; dat is, met allerhande geestelijke, en ligchamelijke voorspoed. Op die wijze, moet het woord *vrede* hier, in onzen Tekst, nu ook genomen worden. De Heere Jezus verstaat er door (1) de tijdelijke vrede, voorspoed en welvaren, van Jeruzalem en het Joodsehe volk, waardoor zij een gelukkig volk konden zijn, alzins van den Heere gezegend worden, en met menigerhande heil en vrede bekroond. (2) Maar wel voornamelijk, verstaat de Heiland hier, door dezen vrede, de geestelijke vrede des Joodschen volks, en hunne verzoening met God in Zijn bloed. In een woord, hun lieder eeuwig heil en gelukzaligheid, die zij hadden te wachten gehad, als zij zich van hunne goddeloosheid bekeerd, en Hem, door het geloof, voor hunnen Christus en Zaligmaker, hadden omhelsd en aangenomen. Van deze allerkostelijkste en gelukzaligste vrede, wenscht de Zaligmaker hier nu, geheel ernstig dat toch Jeruzalem en het Joodsche volk, mogten bekennen, ook nog op dezen hunnen dag, hetgene daartoe *diende*. Door hetgene dat, tot hunnen *vrede dient*, verstaat de Heiland hier niet anders, dan deze vier dingen. (1) Een regt gezigt en bekentenis, van hunne zonden, goddeloosheid, van het verderf en het zware oordeel Gods, dat hun deswegens nakende was. (2) Eene hartelijke droefheid, vreeze, verlegenheid en verslagenheid daarover; en eene diepe vernedering en ootmoediging voor God, wien zij, door hunne zonden,

zoo vertoornd hadden. (3) Een opregt en waar geloof, waardoor zij geheel uit zich zelveu mogten gaan, tot Gods genade, en tot Hem, hunnen Verlosser en Zaligmaker, hunnen toevlugt mogten nemen. (4) Eindelijk eene ware en ongeveinsde bekeering, waardoor zij hunne zondige wegen, geheel mogten verlaten. Ziet! deze dingen waren het, en wel deze alleen, die tot Jeruzalems *vrede dienden*; en daarom wenscht de Heere Jezus hier nu, dat zij deze dingen, die aldus tot hunnen vrede dienden, toch nog mogten bekennen; dat is, dat zij in dezen nog eens mogten krijgen, verlichte oogen des verstands, een regt zien en erkennen, welke weg en middelen hun dienstig waren, om een tijdelijk en eeuwig verderf, naar ligchaam en ziel, in tijds te ontvlieden, en naar die beide, tot vrede en gelukzaligheid te geraken; dat zij hierin nog eens oogen mogten ontvangen om te zien, en ooren om te hooren; dat hun dus het middel ter zaligheid en behoudenis, zijnde geloof en bekeering, nog eens regt mogten bekend gemaakt worden, zoo dat zij dat middel, dadelijk mogten kunnen omhelzen, en in dezen dag en ure, van genade en zaligheid, nog eens in Hem mogten kunnen gelooven, en zich van hunne zondige wegen tot God bekeeren. Ziet! dat wenscht de Heiland hier, dat nog eens omtrent Jeruzalem, en het Joodsche volk mogte geschieden, en dat nog heden, *op dezen hunnen dag*; want zoo zegt Hij: *och! of gij ook bekentet, enz. ook nog in dezen uwen dag* enz. Door *dezen dag*, dien de Zaligmaker Jeruzalems dag noemt, of den dag des Joodschen volks, verstaat Hij onzes oordeels, bijzonder dezen dag, op welken Hij thans sprak, en die een doorluchtige dag was, omdat Hij op denzelven, Zijne plegtige intrede, binnen Jeruzalem stond te doen, en zich aan het volk, als den grooten Zaligmaker aan te bieden en te vertoonen. En zoo was die dag dan nu te regt, de dag des Joodschen volks, omdat het voor hun nog was, als een dag van zaligheid en bekeering, in welken Gods genade, hun nog uiterlijk wierd aangekondigd, en zij nog, door den Heere Jezus zelve, tot geloof en bekeering wierden geroepen. Op dezen dag dan, wenscht Hij hier nu, met innerlijke bewegingen van medelijden en barmhartigheid, dat zij toch nog eens, op eene regte wijze mog-

ten weten en bekennen, hetgene tot hunnen tijdelijken en eeuwigen vrede diende, zeggende: *och! of gij ook bekendet!* enz., als wilde Hij zeggen: o! inwoners van Jeruzalem, en gij gansche Joodsche volk! Ik ben met innerlijk medelijden, over uwen rampzaligen, en geheel ongelukkigen toestand aangedaan; Ik zie uw tijdelijk en eeuwig verderf, onvermijdelijk voor handen; *och! of gij toch*, naar mijne vermaningen gehoord haddet, die Ik zoo ernstig, en met zoo veel liefde aan u gedaan heb! *och! of gij nog maar naar mij hoordet!* dat gij nog eens wist en kondet bekennen, wat tot uwen vrede, tot uw tijdelijk en eeuwig welzijn diende! dat gij nog, in dezen dag eens oogen kondet krijgen om te zien, en ooren om te hooren; dat uwe onbekeerlijkheid maar eens konde ophouden, en gij mij heden, op dezen dag, nog eens voor uwen Zaligmaker konde kennen, en door het geloof aannemen en omhelzen! o! dan zoudt gij nog behouden kunnen worden! gij zoudt dan nog vrede met Mij kunnen maken, en tijdelijk en eeuwig gelukkig kunnen zijn. Maar helaas geliefden! welk groot medelijden en beweging de Heere Jezus ook met Jeruzalem, en het Joodsche volk hadde; hoezeer Hij, als mensch, ook hunnen vrede en behoudenis wenschte en begeerde; ja, ofschoon Hem hunne rampzalige blindheid, zelfs geheele beken van tranen uit de oogen perste; het was alles te vergeefs; de zaken waren te ver gekomen, om hersteld, en geholpen te kunnen worden. Hoort! welk een droevig, en allerverschrikkelijkst oordeel, de Heiland hier nu verder over hen uitspreekt: *maar nu*, zegt Hij, *is het verborgen voor uwe oogen.*

Deze woorden behelzen in zich, eene aanwijzing, van den geheel bedroefden en rampzaligen staat des Joodschen volks, voor welks oogen thans, het middel van genade, vrede en zaligheid, door een regtvaardig oordeel Gods, ten eenemaal bedekt en verborgen was. Het is alzoo geliefden! dat de Goddelijke genade, in het uitwendig roepen van zondaars tot bekeering, haren bepaalden tijd heeft, dien zij duurt. Wanneer het nu gebeurt dat een zondaar, dien tijd van genade laat voorbijgaan, zonder des Heeren roepende stem gehoord, en zich op dezelve bekeerd, van zijne zondige wegen zich afgewend te hebben; dan komt God eindelijk, en

brengt over zoodanige hardnekkige en onbekeerlijke zondaars, het rampzalig oordeel, van geestelijke verblindheid, en verharding des harten; dan geeft Hij hen geheel over, aan zich zelven en de onbekeerlijkheid, en neemt Hij het middel der genade, dat zij tot dus ver, hardnekkig versmaad en verworpen hebben, nu voor altijd, van hunne oogen weg; en dat is dan de zekere weg, tot zoodaniger zondaren eeuwig verderf; dan worden hunne oogen voor eeuwig, gelijk als toegesloten, zoo dat zij na dezen, wel oogen hebben, maar niet kunnen zien enz. Ziet! dit is het rampzalig oordeel, dat de Heere, in Zijnen regtvaardigen toorn, laat komen over zondaars, die lang genoeg, Zijne genade veracht en versmaad hebben, en die geweigerd hebben Hem te zoeken, wanneer Hij voor hun te vinden, en Hem aan te roepen, wanneer Hij nabij was. En op die wijze had de Heere met Jeruzalem, en het Joodsche volk, nu ook gehandeld; deze had Hij op allerhande wijzen, een langen tijd geroepen tot bekeering, en als het laatste middel, Zijnen Zoon zelve, tot hun gezonden; doch omdat zij allen, Zijnen raad nu schaamteloos hadden verworpen, en de aangeboden genade, geheel met voeten getreden, en veracht hadden, zoo had de Heere het grootste gedeelte, van dat hardnekkige en onbekeerlijke volk, nu aan het oordeel, van geestelijke blindheid en verharding overgegeven, en de deur van Zijne genade, voor eeuwig voor hun gesloten. En dat is het nu, dat de Zaligmaker hier, met deze woorden, *maar nu is het verborgen* enz, wil te kennen geven; zoodat Zijne meening dan is: o! Joodsche volk! en gij, inwoners van Jeruzalem! wat waart gij gelukkig, bijaldien gij, zelfs nog op dezen dag, eens kondet bekennen, wat tot uwen vrede dient! *Och! of uwe oogen nog eens geopend wierden*, en dat gij nog heden eens regt mogt zien en bekennen, wat er waarlijk dient en strekt, tot uwen vrede en eeuwige behoudenis! maar helaas! dat ziet gijlieden nu niet; dat is nu nog geheel, voor u verborgen! gij juicht, gij zingt, gij verheugt u; gij leeft in alle weelde en vergenoeging; maar helaas! gij ziet uwen aller rampzaligsten staat niet, welk een onbekeerlijk, en allergoddeloost volk gij zijt, en welk een schrikkelijk, tijdelijk en eeuwig oordeel gij te wacht

ten hebt enz; dat alles is nu geheel verborgen, voor uwe oogen! gij hebt wel oogen o Jeruzalem! maar gij ziet niet; wel ooren maar niet om te hooren enz. En zoo gaat het doorgaans, met verstokte en onbekeerde zondaars, daar God Zijne hand en genade van altrekt.

Ziet daar geliefden! zoo was het gesteld en gelegen, met de stad Jeruzalem, en het Joodsche volk, in den tijd, dat onze Zaligmaker, hier op aarde verkeerde. Zoo naar, zoo beklagelijk en beweenlijk was hun staat, dat ook de Zone Gods moest komen van den hemel, om dien met heete tranen te beschrijven. En waar kwam dit alles toch anders van daan, dan alleen van de zonde. O! de zonde, en het verlaten van God, en Zijnen dienst, maakten dit volk zoo deerniswaardig, en ten aller uitersten ellendig, en bragt hen nu, tot aan de poorten, van hun tijdelijk en eeuwig verderf, dat haast stond te komen.

Laat ons nu, van het Joodsche volk afscheidende, ons ook eens met goeden aandacht gaan begeven, tot eene ernstige overweging, en beschouwing van onzen eigen staat, en hoe het met ons Nederlands volk nu, in dezen tijd gelegen is. O! of wij eens oogen ontvingen van den Heere, om ons eigen zelve, en ons Land en volk in het gemeen, regt en naar waarheid, zoo als het is, te kunnen bezien! Gewisselijk, zoo de Heere Jezus nu nog, naar Zijne menschheid, op de aarde verkeerde, Hij zou niet minder weenen en tranen storten over Nederland, dan Hij deed over Jeruzalem; Hij zou ook luide, en met groote kracht en beweging tot ons roepen: o Nederlandsch volk en inwoners! *och of gij nog wistet, nog heden, op dezen dag* enz. Wie heeft er oogen ontvangen, die niet ziet, hoe gansch beschreijs- en beklagenswaardig, het er in dezen tijd uitziet, met ons en onzen staat? Wie kan een ernstig aanschouwer zijn van Nederland, zonder met den Zaligmaker te weenen, en tranen te storten?

Onze staat geliefden! is alzins deernis- en beschreijswaardig, wegens het naar verval, en de schrikkelijke verdorvenheid, van Neêrlandsch volk, in dezen tijd. O! dat kan met geene woorden, regt uitgedrukt worden, hoe zeer, en hoe verre wij, van God den Heere, zijn afgeweken; en hoe onze zonden zijn vermenigvul-

digd, tot aan den hemel. Daar was een groot boek over te schrijven, om aan te wijzen, en klaar te ontdekken, het jammerlijk verval, van ons Nederlands Christendom. Op ons past alzins dat scherpe woord des Heeren Jes. I: 4, *Wee den zondigen volke! den volke van zware ongerechtigheid, den zaden der boosdoeneren, den verdervenden kinderen! zij hebben den Heere verlaten; zij hebben den Heiligen Israëls gelasterd! zij hebben zich vervreemd, wijkende achterwaarts.* Waar wij hier onze oogen slaan of henen wenden, wij ontmoeten anders niet dan zonden, goddeloosheid, geesteloosheid, en verachting van God, en Zijnen Heiligen dienst; en dat alomme, in alle staten van menschen, geene uitgezonderd! Overheden, Leeraren, Particulieren, O! alle zijn, en staan zij hier al even schuldig voor God! alle hebben zij hunnen weg, in dezen tijd, grootelijks, voor het aangezicht des Heeren verdorven.

1. Zien wij op onze Overheden, op de vaderen onzes Lands, die de Heere in hoogheid, over ons gesteld heeft, en door welker hand, Hij ons belooft te regeren; O! wat is hier niet eene stoffe om te schreien en te weenen, en een bitter beklag in te brengen tegen hun, aan welke wij nogtans, naast God, alle eerbied en gehoorzaamheid schuldig zijn! Wat was hier niet al te zeggen, als wij eens naar waarheid zouden openleggen, hoe het persoonlijk, met de Overheden des Lands, doorgaans gesteld is! hoe weinig ware Godzaligheid, ernst en ijver, voor den dienst van God, er bij de meeste overheden gevonden wordt; daar zij nogtans allen, in hunne personen, bijzondere voorbeelden, in alle ware Godsvrucht, voor het volk moesten zijn; en voor alle anderen, hunne huizen moesten reformeren, en die zuiveren, van alle ongodsdienstigheid, weelde, darterheid, hoovaardij, en van alles wat strijdig is, met den heiligen staat, van een regt christelijk leven! o! wat een naar en rampzalig verval in Godzaligheid, is er niet in dezen tijd, bij de grooten des Lands! hoe zijn zij niet, van achter den Heere afgekeerd, en hebben Zijne vreeze verlaten! gewis, het is wat zeldzaams in dezen tijd, bij hooge, aanzienlijke lieden, ware vroomheid en Godzaligheid te vinden! Wel mag er van gezegd worden, gelijk een gemeen

latijnsch spreekwoord luidt, en in onze taal overgezet zegt: *hij begeve zich uit de hoven, der groote heeren, die God wil vreezen*. Hier van daan komt het geliefden! dat onze Overheden zoo weinig ijveren, en hunne hooge magt zoo weinig aanleggen, om den dienst en de eere Gods te handhaven, en Nederland te zuiveren, van zoo vele schrikkelijke zonden, en heerschende goddeloosheden, als daar nu allerwegen, openbaarlijk in zwang gaan. (1) Men laat toe en duldt dat schrikkelijke *sabbath-schenden*, alomme in Nederland; dat heilloos ontheiligen van den dag des Heeren, op duizenderlei wijzen; ieder goddeloos mensch mag hier, zonder eenige straf of boete, den sabbath zoo veel schenden en ontheiligen als hij wil. Onze Overheden zien het aan helaas! en laten het volk daarin begaan, zonder hen met ernst, in hunne vuile zonden te stuiten. (2) Men ijvert niet met alle ernst en magt, om de bestaande plakaten, tegen de schrikkelijke zonden van *vloeken, zweeren, valsche eeden, lasteren en spotten met Gods Woord* enz., ten uitvoer te leggen, waardoor alle die gruwelijke zonden, tot de hoogste ontëering, van den Heiligen Name Gods, dan nu zoo openlijk en ongestraft, alomme in zwang gaan. (3) Ook wordt er geene behoorlijke zorg gedragen, tegen die heillooze boosheden en gruwelen, van *hoererijen, overspelen* en allerlei ontuchtigheden en onreinigheden, die er in dezen tijd, hier te Lande, zoo schrikkelijk in zwang gaan, onder grooten en kleinen. Er wordt geene ernst genoeg aangewend, om alle zulke, God-tergende zonden te ontdekken, en ze exemplaarlijk, zonder aanzien van personen te straffen; om alle bordeelen, hoerhuizen, en zoovele onnutte kroegen en herbergen, die niet anders dienen, dan tot ontuchtigheden, spelen, dobbelen, zuipen, brassen, vloeken, zweeren, vechten en smijten enz., alomme in het Land uit te roeijen. (4) Ook duldt men, dat jaarlijks, in alle steden en dorpen, het geheele Land door, die goddelooze *kermissen* en *bachusfeesten* gehouden worden; en dat alle ongebondenheden, en verfoeijelijke dartelheden, dan vrij uit, van de geheele wereld, losbandig gepleegd worden, tot eene gruwelijke terging, van den Allerhoogsten God, hetwelk nogtans onze Overheden, met Gods zegen, zeer gemakkelijk, zouden kunnen weeren en verbieden, in-

dien zij maar de magt, hun van God verleend, daartoe getrouwelijk wilden te werk stellen. Daar komt bij, dat men in vele plaatsen, ook openlijk toelaat, allerlei ijdele en zondige spelen: *koordedansers, goochelaars, comedianten* enz. Ja, dat in sommige steden, publieke schouwburgen gehouden worden, onder protectie van de Overheden, daar niet anders, dan zondige ijdelheid, in het openbaar gepleegd en vertoond wordt; en daar groot en klein, met statie te zamen vloeit, even als in de kerk; niettegenstaande, het zondige en snoode, van alle zulke spelen, zoo overvloedig, door getrouwe Leeraars en kerkenraden, meenigmaal aangetoond is. En waar was er een einde aan, als wij al het zondige en verkeerde, hetwelk de Regenten van ons Land aanhangt, van stuk tot stuk, gelijk het behoorde, zouden aanhalen, en voor het aangezicht des Allerhoogsten Gods belijden? de weinige zaken, die wij gencemd hebben, mogen ons klaar genoeg doen zien, hoe veel stoffe hier is, voor een Godvruchtig gemoed, om met den Zaligmaker, over ons Nederlandsch Jeruzalem, bitterlijk te schreijen en te weenen.

2. Gaan wij van de Overheden eens af, tot de *Leeraars* en *Predikanten* van Nederland, en tot alle *kerkelijke personen*; o! daar zal voor ons niet minder, maar nog veel meer, te betreuren en te beweenen zijn.

Wat onze *Predikanten* en *Leeraars* betreft, denkt niet geliefden! als ik dezer zonden en ongerechtigheden aanhaal, dat ik dan hier mij zelven eenigzins zou willen uitsluiten, als stonde het met mij beter, dan met anderen; o neen, geenzins! ik zoude niet mijn zalig voorregt achten, indien ik mij heden, eens mogt zien, als den allerschuldigsten, van alle de Leeraars des Lands; en dat ik mij, op dezen dag, over mijne onnoemelijke zonden, zwakheden, verzuimenissen en verkeerdheden, eens in ware ootmoed, voor den Allerhoogsten God, der gansche aarde, mogte vernederen. De Heere kent, en oordeelt mijn gemoed, dat ik in dezen, opregtelijk tot u spreek. Was er ooit een tijd, waarin men jammerlijke klagten moest opheffen, over den staat der publieke Leeraren onder ons, en over hunne diepe verdorvenheid, verval, geesteloosheid, laauwheid en onheiligheid; het is gewisselijk onzen tegenwoordigen tijd, die wij nu beleven. (1) O! wat

worden er tegenwoordig weinig ijverige, Godzalige, hemelsgezinde en regt Christelijke Leeraars, hier in Nederland gevonden! hoe mag men tegenwoordig op ons, Predikanten, niet wel toepassen, dat droevige klaaglied van den koning David Psalm XII: 2, *behoudt o Heere! want de goedertierene ontbreekt; want de getrouwen zijn weinigen geworden, onder de menschen kinderen.* (2) Zoo men de Leeraars van Nederland, maar eens regt naar waarheid beziet, o! hoe ijdel, wereldsgezend en ongodsdienstig zijn zij doorgaans niet! Wat eene wereldsche pracht, grootheid, hoovaardij en ijdelheid, blinkt niet uit, in al hun doen! in hunne kleederen, in hunne huizen en huisraad; in hunne vrouwen en kinderen; hoe zijn zij niet, in allen dezen geheel gelijkvormig, aan de kinderen dezer wereld! hoe ijdel en los is niet hun omgang en verkeer! wat opwekking tot Godzaligheid en ware stichting, kan men toch, in dezen tijd van de meeste Predikanten, in de dagelijksche omgang ontvangen? Zoo dat het als tot een spreekwoord nu geworden is, onder de menschen, dat, als men van de Predikanten gesticht wil worden, men ze maar half zien moet, namelijk, op den Predikstoel. O! droevige en schandelijke zaak! (3) Beziet men ook eens regt, der meesten predikdienst; o! wat is die niet jammerlijk ellendig en geesteloos! Wat zijn de Leeraars van Nederland, doorgaans niet slap, ernst-en ijverloos, in het ter harte nemen, van Gods eer, en der menschen zaligheid! De grootste en wezentlijkste waarheden en pligten, worden van velen, op den predikstoel, zoo flauw, oneerbiedig en sleurachtig, voorgesteld en behandeld, als of zij zelven niet geloofden, hetgene zij anderen prediken. Wat hoort men niet al, vele dorre, magere en geesteloze predicatiën hier te Lande, daar het volk niet het minste door ontdekt, geroerd noch bewogen wordt. O! onze Leeraars zijn niet, gelijk de heilige Paulus, in barensnood, en arbeiden niet, met alle magt en ijver, om menschen voor Christus te winnen, en onsterfelijke zielen, uit het vuur der helle te rukken; de zonden en goddeloosheden worden niet, met regten ernst bestraft; de valsche droggronden, en hartsbedriegerijen der menschen, worden niet naar behooren ontdekt; dood en eeuwigheid, zaligheid en verdoeme-

nis, worden niet met kracht, op der menschen harten gedrukt; de Geest des onderscheids schijnt als geweken te zijn; men tast den stillen mondbelijder, den bedriegelijken naam-Christen, den valschen en geveinsden huichelaar, met het zwaard des Geestes, niet genoeg in het hart; men dient de arme, verlegen en bekommerde zielen, de regte gronden van vertroosting niet toe; men wijst ze niet zuiver en ernstig genoeg, tot den Heere Jezus, en tot de heilige leere des geloofs, en der vrije genade. O! wat is er in onze Leeraren niet eene groote onwetenschap, blindheid, geesteloosheid, onervarenheid in de waarheden, en in de wegen Gods, die Hij houdt in het zaligen van Zijn volk; dit kan met geene tranen genoeg beschreid worden; wij zijn die mannen, die het gezigt der oogen hebben; maar helaas! wat zijn wij nog jammerlijk blind! (4) Beschouwen wij eens de andere stukken en deelen, van den heiligen dienst; och! wat staat het daar, in dezen tijd niet almede, ten hoogsten droevig en ellendig mede! want gelijk het eene is, zoo is ook het andere; de geesteloosheid breidt zich algemeen, over alles uit. (a) Wat worden de Goddelijke Sacramenten, van doop en avondmaal, niet schandelijk los bediend! wat rammelen velen dat formulier des doops niet daarenen, als zij het lezen! hoe geesteloos, ernsteloos en oneerbiedig, gaat het er niet toe! wat wordt er weinig acht genomen, op de Heilige Sacramenten! hoe bedient men ze niet, aan allerlei onboetvaardige, ijdele en wereldsgezinde lieden, zonder een ernstig onderzoek, toezien en wachthouding! ach! hoe schrikkelijk wordt God daardoor niet vertoornd, en Zijn Heilige Naam niet ontëerd! (b) Wat gaat het er doorgaans, ook niet slordig, zuimachtig, ernsteloos en sleurachtig toe, in de huisbezoeken, in catechisatiën, in het zieken bezoeken, in het particulier vermanen en behandelen van de menschen; in het opzigt houden over de gemeente, in het oefenen van de kerke-tucht, in het getrouw voorstaan en beschermen, van het kerke-regt, in het aannemen van ledematen, kerkenraads-vergaderingen, klassen en Synoden; o! mijne Toehoorders! die alle deze dingen, in dezen tijd, met een regt oog mag bezien, die moet er van zeggen, gelijk er staat Jerem. IX: 1, 2, *och dat mijn hoofd water ware, en mijn*

oog een springader van tranen. zoo zoude ik dag en nacht beweenen, de verslagene der dochter mijns volks. Och! dat ik in de woestijn een herberg der wandelaars hadde! zoo zoude ik mijn volk verlaten, en van hen trekken; want zij zijn alle overspelers, een trouwlooze hoop.

3. Bezien wij ook eens, de andere kerkelijke personen, als daar zijn: (1) de *Ouderlingen* der gemeenten; met dezen is het al niet beter gesteld, dan met de Leeraars. Wij hebben laatst van het ambt des ouderlingschaps, voor de gemeente, met opzet gehandeld en gezien, wat er tot eene trouwe bediening, van dat heilig en Goddelijk ambt al behoort. Maar helaas! waar vindt men zulke bekwame, Godzalige, naarstige en ijverige ouderlingen, hier in Nederland? O! wat is het verval in dezen, onder ons ook niet groot! hoe moet men niet al weder, met bittere tranen datzelfde beweenen! en van verre de grootste hoop onzer kerkelijke ouderlingen uitroepen: zijn dat die mannen, die de Heilige Geest, tot Opzieners gesteld heeft, over de gemeente, die Christus met Zijn bloed verkregen heeft? Zijn deze, die voorbeelden der kudde; die huisverzoorgers Gods? Zijn deze gekomen, in de plaats der Apostelen en eerste ouderlingen, welke waren mannen, vol des Heiligen Geestes en des geloofs? O! nare vertooningen, in Nederlands kerk! (2) Wat onze *Diakenen* betreft, daar staat het immers al even droevig en ellendig mede. Hoedanigen dezen moeten zijn, zullen zij hun Goddelijk ambt, met goede stichting, in de gemeente des Heeren kunnen waarnemen, wijst de Heilige Schrift ons aan, Hand. VI: 3, daar de Apostelen, wanneer zij allereerst, de Diakenen verordeneerden, den discipelen aldus vermaanden: *ziet dan om broeders! naar zeven mannen uit u, die goed getuigenis hebben, vol des Heiligen Geestes en der wijsheid, welke wij mogen stellen, over deze noodige zaak.* Maar helaas! waar vindt men thans ter tijd zulke Diakenen onder ons? hoe zijn niet de meeste Diakenen, hier te Lande, een deel ijdele en wereldsgezinde menschen, zonder Geest, zonder wijsheid en zonder Godzaligheid, die het heilig ambt niet anders bedienen, dan slechts als burgerlijke armmeesters. (a) Zij gaan de arme, ellendige, gebrekkige en zieke menschen;

de weduwen en weezen, aan hun opzigt en bezorging toebetrouwd, weinig aan hunne huizen bezoeken. (b) Zij maken geen werk, om de armen, die zij verzorgen, van nabij, onder hun oog te houden, en dragen geen vaderlijk opzigt over hun, en over hunnen staat, leven en wandel; zij zoeken ze niet, met alle ernst steeds te leeren, te vermanen en op te wekken, tot een Godzalig leven, tot eene ernstige waarneming, van den openbaren Godsdienst enz.; zij dragen geene zorg, om ze te bestraffen, en van hunnen zondigen wandel, en grove verzuimenissen af te brengen; zij zorgen maar alleen voor de lichamen, en niet voor de zielen der arme menschen. (c) Zij arbeiden ook niet, om de arme kinderen, in de waarachtige kennis, en in de vreeze Gods op te voeden; om de ellendigen en bedroefden, uit Gods Woord te troosten, hunne ziels- en lichaamsnooden naarstig te onderzoeken; en om voor de vrome en begenadigde armen, als zijnde Gods geliefde kinderen, een bijzondere zorg en vlijt te dragen. O! wie dit alles regt inziet, kan zich al weder onthouden, zulk een groot en zwaar verval, met heete tranen te beweenen?

Nu, ziet daar geliefden! zoo is het in deze onze dagen gesteld, met de voornaamste personen; met de hoofden en voorgangers des volks, in de politie, en in den kerkenstaat. Zoo krank is dit gansche hoofd, wereldlijk en geestelijk! O! wat moet het er dan ook niet gansch ellendig, bedorven, ziek en zwak, met het lichaam des volks uitzien! Wie is in staat, om hier eene regte beschrijving te geven van het schrikkelijk verval, en de ellendige verdorvenheid, van Nederlands volk, in dezen naren en geesteloozen tijd, welke wij nu beleven? Het is als een lichaam, dat geheel vol wonden, striemen en etterbuilen is, daar bijna niets goeds, niets heels, noch gezonds aan gevonden wordt; zoo dat men naauwelijks weet, waar hetzelve te vatten of aan te tasten, om het te behandelen, en naar deszelfs plagen onderzoek te doen. En nogtans, wij mogen hier niet zwijgen; want dit is de dag, op dewelke de Heere nog luide roept, tot Zijne knechten, Jes, LVIII: 1, *roept uit den kele, en houdt niet in! verheft uwe stem als een bazuin, en verkondig mijn volk hunne overtreding, en den huize Jakobs hunne zonden.*

's Lands Overheden hebben, naar Gods Heilig Woord, bevolen, dat wij allen, op dezen dag, eene opregte belijdenis, van onze, en des ganschen Lands zonden, voor God den Heere zullen doen, met ware boete en berouw. Zoo moeten dan nu, alle de zonden van Nederland, ook openlijk en zonder verschooning genoemd, en daar, voor het aangezichte Gods, van ons nedergelegd worden; daarin mag niet geveinsd, noch gezwezen worden.

4. Keeren wij ons dan nu eerst eens, tot het beste volk, hier in Nederland; tot de weinige ware vromen en Godzaligen, die er onder ons nog overgebleven zijn! Want gewis, zulke zijn er ook nog, door Gods oneindige genade en goedertierenheid. Ons Land zou tot dezen dag toe niet staande gebleven zijn, als er dezen niet waren; want het is hier met ons, gelijk er staat, Jes. I: 9, *zoo niet de Heere der heirscharen, ons nog een weinig overblijfsel hadde gelaten, als Sodom zouden wij geworden zijn; wij zouden Gomorra gelijk zijn geworden.* Maar ach! hoe gansch naar en droevig is het, in dezen tijd, niet geschapen met het weinige, vrome en Godzalige volk, hier in Nederland! ik twijfel, of het ware Christendom, wel ooit in grooter verval en geesteloosheid gelegen heeft, als tegenwoordig, in onzen tijd. Gewis, de bruid Christi heeft hare schoonheid en heerlijkheid, nu zoo zeer verloren, en is zoo leelijk, naakt, vuil en stinkende geworden, door de zonden, dat zij naauwelijks meer te kennen is; voor dat zaad, dat de Heere gezegend heeft. En dit, o! dit is het meest van alle nu, met heete tranen te beschrijven en te betreuren. De Heere riep eens uit, en zeide met groote beweging van Zijn oude volk, Hozea IV: 15, *zoo gij, o Israël! wilt hoereren, dat immers Juda niet schuldig worde.* Maar o! in dezen tegenwoordigen tijd, hoereert Israël, of het onbekeerde wereld-volk alleen niet; maar ook Juda, Gods volk, is nu mede schuldig geworden, en heeft ook schandelijk beginnen te hoereren. (1) Wij beleven nu een tijd, dat de ware Godzaligen, zoo diep vermengd zijn, onder allerhande soort en slag van huichelaren, geveinsden, halfbekeerden, en bijna-Christenen; even als de goede tarwe vermengd en verborgen staat, onder allerlei onkruid. God weet, hoe vele duizenden, er

hier in Nederland, voor bekeerde Christenen, en voor fijne, vrome menschen gaan, en onder de Godzaligen vermengd loopen, die nogtans geen aas of korrel ware genade, ooit in hunne harten hebben gedragen. Het is thans geene konst, om voor vroom en Godzalig te gaan, onder de menschen: dat kan elk doen, die zich maar bij de partij der Godzaligen, uiterlijk wil voegen, en zich houden, onder de ernstige middelen, en zich een weinig, in woord en wandel, van den grooten, wereldschen hoop wil afzonderen; daar wordt geen ernstig onderzoek, naar den staat der menschen meer gedaan; men weet bijna niet meer van elkanderen, getrouw te behandelen, en huichelaars te ontdekken en te waarschouwen; men weet zelfs niet meer te zeggen, wat ware genade is, en welke de rechte kenmerken zijn, van het werk des Heiligen Geestes; want daar heeft men reeds grootelijks, over beginnen te twisten, O! jammerlijk verval en nare blindheid en verkeerdheid! (2) Wat zijn er in dezen tijd, niet al droevige twisten, oneenigheden en verdeeldheden, onder het Christen-volk! Wat al bijzondere partijen en aanhangen! hoe zegt niet *de eene, ik ben Pauli, de andere* enz. Wat eene bitterheid en verachting, dragen zij malkanderen veeltijds niet toe! hoe wroet men niet in elkanders ingewanden! (3) O! als wij de vromen en Godzaligen van dezen tijd, eens regt met licht bezien; wat licht er weinig glans en sieraad van genade nu op hun! hoe is dat fijne goud nu verdonkerd! hoe doodig, hoe geesteloos, hoe duister en naar, ziet het er overal niet uit! ach! wat is er hedendaags zeldzamer, dan een teeder, levendig Christen, die met zijn hart, nabij den Heere leeft? Hoe is niet de liefde nu verkoud! de genade verstorven en verslapt; en de ijver voor den Heere, en Zijnen dienst, jammerlijk verflauwd! (4) Wat ligt er niet een droevig werelds wezen op Gods volk! hoe ijdel en aardsgezind; hoe zelfzoekende, hoe laatlunkend en hoovaardig, hoe los en ongeregeld, hoe laauw en laag zijn niet doorgaans de Christenen van dezen tijd! (5) De heilige godsdiensten, worden doorgaans, zoo sleurachtig, zoo slaperig, zoo geesteloos betracht en waargenomen, zonder ernst en ijver, dat het schandelijk, om te zeggen is. De verborgen oefeningen, van zelfonderzoek, stille hemelsche meditatieën,

vernederings over zonde, geloofsoefeningen, en worstelingen met den Heere, naauwe wachthoudingen over zijn hart, en alle zijne daden; o! dit alles schijnt, in deze dagen, als buiten praktijk geraakt. (6) Wat is er weinig vruchtbaarheid, in goede werken, en in alle heilige deugden en pligten van Godzaligheid! wat is er weinig voortgang, toenemen en wasdom in genade! O! de meesten gaan meer achter uit, dan vooruit, en verliezen nog alle dagen, het weinige leven, dat zij hebben! (7) Dat zalig nabij-leven, en gemeenzaam verkeer met God in den geloove; dat loven en prijzen van den Heere, dat teeder en innig omhelzen van den Heere; dat verlustigen en verblijden, in Zijnen dienst; o! dat alles is verdweenen, uit de harten der meeste Christenen! en in plaats van dat, zijn hunne zielen, jammerlijk dor, mager, ledig, doodig, werkeloos enz.; zoo dat het Christendom tegenwoordig, als gezonken ligt, in eenen naren doodslaap. De Geest, de Geest is van ons geweken; en alle verdorvenheden hebben de overhand; zoo dat men een Christen, van een werelds- en onbegenadigd mensch, nu naauwelijks meer kan onderkennen. O naar en droevig verval! hoe moet er nu niet, van Nederlands Christendom, geestelijker wijze gezegd worden, hetgene er staat Joël I: 7, 8, *het te weten het rampzalig ongedierte, van allerlei zonden en verdorvenheden, heeft mijnen wijnstok gesteld, tot eene verwoesting, en mijn vijgeboom tot schuim; het heeft hem ganschelijk ontbloot en nedergeworpen; zijne ranken zijn wit geworden. Kermt! als eene jonkvrouwe, die met eene zak omgord is, van wegen den man harer jeugd. O! wie moet met den Zaligmaker, over dit Jeruzalem niet weenen?*

5. Komen wij nu laatstelijk ook eens, tot Nederlands volk, in het gemeen! waar toch zal ik hier beginnen, waar eindigen, om de droevige ellende van dit volk u voor te dragen? (1) o! wat loopt ons Land, in dezen tijd niet over, van *allerlei zonden en goddeloosheid!* wie is magtig, die allen te noemen? Daar zijn geene zonden en ongerechtigheden, die hier in Nederland, onder het helder licht des Evangeliums, niet gieriglijk, van de menschen gepleegd worden; en die nog niet dagelijks meer onder ons toenemen en aanwassen. O! de maat van Nederlands gruwelen en heil-

looze boosheid, zal haast vol zijn. (2) Wat worden er niet al vele *valsche, vuile, en goddelooze religiën*, in Nederland geduld en geleden, tot schrikkelijke smaad en ontëering, van den Allerhoogsten God, en van Zijne waarheid en dienst! Papisten, Socinianen, Joden, geestdrijvers, libertinen, atheïsten; o! al dit gruwelijk en doode volk, bedekt alle de hoeken onzes Lands; en steken hunne hoofden thans veel stouter en onbeschaamder op, dan ooit voorheen! (3) En wat ons gereformeerd volk aanbelangt, wat ziet er dat thans niet naar, en ellendig uit! Wat is er bij de menschen alomme, niet eene schrikkelijke *onkunde*, en eene Heidensche *onwetenheid*, in de heilige waarheden des Christendoms! Wat zijn de verborgenheden, van ons Christelijk geloof, in dezen tijd, niet diep verzegeld en verborgen, voor de oogen der menschen! Men roept wel van nieuw licht, en van meerder licht in de kerk; maar het is een ijdel stallicht, dat bedriegt; de oude paden zijn helaas! jammerlijk verdonkerd; de dag is onder ons gedaald; de avondschemering is gevallen, en de nare, duistere nacht is op handen. (4) Daar is in Nederlands volk, eene algemeene *onbekeerlijkheid, onboetvaardigheid*, en stijve *zorgeloosheid*. Men vindt er, het ware wezen des Christendoms niet; maar slechts alleen, zoo wat eene uitwendige schijn of gedaante, van het Christendom; de ware Godzaligheid, in hare kracht en praktijk, wordt er alomme gehaat, bespot en veracht. Onze kerk, zij mag schijnen wat zij wil, is toch al meest anders niet, dan een dor geraamte, zonder Geest en leven; het is eene *vallei van dorre beenderen*. De groote hoop onzer belijderen, weet niets met al van overtuiging van zonden, van ware boetvaardigheid; van verbondmaking met God, in Christus; van bekeering en wedergeboorte; van alleen en geheel te leven voor den Heere; o! dat alles wordt versmaad en weggeworpen, als ijdele dweeperij en talmerij. Ons volk denkt zonder dat alles, wel in den hemel te zullen komen, en leeft er maar gerust, en ruimschoots op aan. Wat hartenloos praten en belijden, van de leere der Christelijke waarheid; wat burgerlijke eerlijkheid en zedigheid, uiterlijke Godsdienstigheid, en zich te wachten voor grove fouten en zonden; daar hebt gij Nederlands gemeen geloof, in dezen

tijd. Op dien weg wandelt helaas! meest al ons volk, en gaat daarop, zoetvoerig en gerust, naar het eeuwig verderf. (5) Bezieet men eens, hoe het volk bij zich zelve, *in hunne huizen leeft*; men zal wel tra bespeuren, hoe weinig ware vreeze Gods, hier in Nederland, bij de menschen, grooten en kleinen te vinden is; God, de Heere weet, of er van de 50 huisgezinnen, hier in het Land wel een is, daar men op eene Christelijke wijze zoekt te leven. De Christelijke *huisoefeningen*, zijn bij ons volk haast niet meer te vinden; men leest niet gezettelijk, alle dagen, binnens huis, met eerbiedigheid, Gods Heilig Woord, in tegenwoordigheid van het geheele huisgezin; men zingt niet te zamen psalmen, en geestelijke liederen, met een Godvruchtig hart; men houdt niet alle dagen, gezette bedestonden in zijn huis, gezamenlijk met malkanderen. De huisvaders en huismoeders, maken geen behoorlijk werk, om hunne kinderen en dienstboden, dagelijks te onderwijzen, te catéchiseren, en tot Godzaligheid op te wekken en te vermanen. De prediciën worden niet gedurig herhaald; daar wordt niet met ernst, over God en Goddelijke zaken gesproken; maar het is al van de wereld, en van de ijdele aardsche dingen, dat er in de huisgezinnen omgaat, van 's morgens tot 's avonds laat. Men voedt de kinderen, van der jeugd af aan, niet met allen ernst, en getrouwigheid op, in de ware kennis en vreeze Gods. O neen! de vrome en Godvruchtige opvoeding der kinderen, is als uit dit Land geweken! Kortom, alles, alles, heeft zijnen weg, ganschelijk verdorven; het verval, de geesteloosheid en goddeloosheid, van Nederlands volk en inwoneren, kan met geene woorden, zoo als het waarlijk is, genoemd, noch met geene pen beschreven worden.

Wat zegt gij gezamenlijk, vrienden? Hebt gij nog eenigzins oogen om te zien, bekent dan met mij, of het nu geen tijd geworden is, om ganschelijk af te leggen, alle vrolijkheid en blijdschap, en met onzen Zaligmaker bitterlijk te weenen, over Nederlands Jeruzalem?

Te meer, als wij letten, op des Lands schrikkelijke en aanhoudende *onbekeerlijkheid*. Want, wat moeite en arbeid de Heere, door middel van Zijne getrouwe gezanten en dienstknechten, ook nog dagelijks, en se-

dert zoo lange jaren, doet aanwenden, tot Nederlands bekeering en behoudenis; o! het is altemaal vruchteloos en te vergeefs. Men hoort, noch verneemt bijna, in dezen tijd, van geene bekeering onder de menschen. De prediciën, de catéchisatiën, alle middelen van genade, worden aangewend; doch zonder vrucht en zegen. Wordt er al eens een zondaar, nu of dan, als door een Goddelijk mirakel bekeerd; daar blijven er mogelijk wel honderd, of duizend tegen, zorgeloos leven in de zonden. Dies de Heere dan nu ook moet zeggen, van Nederlands volk, gelijk er staat, Jerem. V: 3, *zij hebben hunne aangezigten harder gemaakt dan een steenrots; zij hebben geweigerd zich te bekeeren*. O! als de Geest der bekeering, zoo van ons uitgegaan en geweken is; is het dan nu al weder, geen tijd geworden, om bitterlijk over onze ellenden, over onzen naren en wanhopigen staat te weenen? Zoo wij hier nu, voor het laatst, ook eens bij nederleggen, (1) alle die droevige bezoeken, plagen en oordeelen, die God, van tijd tot tijd, in Zijnen regtvaardigen toorn, over ons heeft uitgestort; en welke aan te halen, geen einde zoude zijn. (2) Alsmede den bedroefden, gevaarlijken en bekommerlijken staat, daar wij ons met ons Land, thans meer dan ooit, in bevinden. (3) En eindelijk ook, het nare en vreesselijk verderf, dat ons zekerlijk binnen kort, te wachten staat, zoo wij langer in onze zonden blijven voortgaan; (alle te zamen zaken, waarvan wij op den namiddag, nog nader hopen te spreken;) wanneer wij, zeg ik, dat alles nu ook eens regt inzien, bij al het vorige; o! mijne Toehoorders! moet het dan niet, een allerverstokst, steenen hart zijn, dat weigert, met den Zaligmaker bitterlijk te schreijen en te weenen, over het Nederlands Jeruzalem?

Zietdaar! zoo hebben wij dan heden gezocht, u een kort, waarachtig verhoog en afbeelding te geven, van onzen en des Lands droevigen staat; in welk eene ellende, en zwaar verval en rampzalige goddeloosheid, wij nu gevallen zijn. Och! of God gawe! dat gij allen eens oogen mogt hebben, om het te kunnen zien! O! dat wij gezamenlijk, onze eigen, en de algemeene ellende des Lands eens, met eene heilige droefheid, voor den Heere mogten beweenen! dat wij onze harten eens

mogten scheuren, en niet onze klederen! mijne lieve vrienden! is het mogelijk, neemt het toch eens ter harte! blijft er toch niet langer, ongevoelig en verstokt onder! opent, opent uwe oogen toch eens! de ontfermende God wil ze voor u openen; opdat gij uwe ellende en aannaderend verderf, eens regt moogt zien. O! heft toch eens een geschrei op! weent, weent toch! o volk van Nederland! *och! of gij ook bekendet ook nog in dezen uwen dag, hetgene tot uwen vrede dient.* Och! of gij daar eens een regt gezigt van kreeg! Maar helaas! tot hiertoe schijnt het verborgen te zijn, voor uwe oogen. Tot uwen vrede en behoudenis, dient eene algemeene, opregte, spoedige bekeering. O! bekeering, bekeering alleen, kan u den vrede geven, door Gods ontfermende genade, en grondelooze barmhartigheid! Daarom is ons voornemen van deze zaak, met 's Heeren hulp en bijstand, nader te handelen, in de namiddag ure, Amen.

BIDDAGS-PREDIKATIE.

J E R E M I A V: 3.

O Heere! zien Uwe oogen niet naar waarheid? — Gij hebt ze geslagen, maar zij hebben geene pijn gevoeld; Gij hebt ze verteerd; maar zij hebben geweigerd de tucht aan te nemen; zij hebben hunne aangezigten harder gemaakt dan een steenrotse, zij hebben geweigerd zich te bekeeren.

Onder alle de geschiedenissen des Ouden Testaments, zijn zonderling merkwaardig, die van Pharao, den koning van Egypten, die de heilige geschiedschrijver Mozes, ons breedvoerig heeft aangeteekend, in zijn tweede boek, genaamd Exodus, en waarvan dit volgende, de korte en voorname inhoud is:—Pharao kreeg bevel van den Allerhoogsten God des hemels, dat hij het volk van Israël, de nakomelingen van Abraham, die hij tot dus lange in zijn land, in zware dienstbaarheid en slavernij gehouden had, nu vrijelijk zou laten uittrekken naar het land, dat de Heere aan dier kinderen voorvaderen plegtig beloofd had. — Maar ziet! die hoogmoedige Monarch weigerde niet alleen deze bevelen des Heeren te gehoorzamen, maar hij antwoordde ronduit aan Mozes, dat hij den Jehovah of Heere, van Wien deze bevelen kwamen, niet kende noch van Hem wist. — Hierover was het, dat God grootelijks op dezen trotschen koning vergramd en vertoornd wierd; en willende hem doen zien, wie Hij was, nam Hij voor, dien hoogmoedigen Vorst, en zijn onderhoorig land zwaarlijk met Zijne oordeelen en plagen te bezoeken, en te beproeven of Hij